

บทที่ 5

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการทำฟาร์มเฉพาะอย่าง ซึ่งได้แก่ฟาร์มเลี้ยงเป็ดและฟาร์มเลี้ยงปลา ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและคำนวณต้นทุนวิธีเดียวกันกับการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเปิดแบบผสมผสาน

จากการศึกษาพบว่า ฟาร์มเลี้ยงเป็ดมีจำนวนเป็ดที่เลี้ยงเฉลี่ยฟาร์มละ 4,520 ตัว ซึ่งได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 1,540, 3,160 และ 8,860 ตัว ตามลำดับ และมีอายุของเป็ดที่เริ่มเลี้ยงเฉลี่ยฟาร์มละ 4.60 เดือน ซึ่งได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 4.70, 4.30 และ 4.80 เดือน ตามลำดับ สำหรับฟาร์มเลี้ยงปลานั้นมีขนาดบ่อปลาเฉลี่ยฟาร์มละ 9.00 ไร่ ซึ่งได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 3.20, 7.20 และ 16.60 ไร่ ตามลำดับ

ต่อไปจะได้อธิบายถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดและการทำฟาร์มเลี้ยงปลา ซึ่งจะแบ่งต้นทุนการผลิตออกเป็น 2 ประเภทเหมือนกับฟาร์มผสมผสาน คือ ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่

ต้นทุนการผลิตในการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ด

ต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงเป็ด ได้แก่ ต้นทุนการผลิตไข่เป็ดตั้งแต่เริ่มซื้อพันธุ์เป็ดมาเลี้ยงจนกระทั่งเป็ดหมดอายุการไข่และขายตัวเป็ดไป ต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงเป็ดมี 2 ประเภทคือ

1. ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าอาหารเป็ด ค่าพันธุ์เป็ด ค่าแรงงาน ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
2. ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าดอกเบี้ยเงินทุน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง และค่าภาษีที่ดิน

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ฟาร์มขนาดเล็ก			ฟาร์มขนาดกลาง			ฟาร์มขนาดใหญ่		
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	ร้อยละ	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	ร้อยละ	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	711,962.90	462.31	92.80	1,429,404.66	452.34	92.12	3,699,978.55	417.60	92.45
ค่าอาหารเป็ด	579,733.00	376.45	75.56	1,188,823.40	376.21	76.61	3,047,213.60	343.93	76.14
ค่าพันธุ์เป็ด	69,740.00	45.29	9.09	119,160.00	37.71	7.68	386,240.00	43.59	9.65
ค่าแรงงาน	49,126.90	31.90	6.41	87,351.26	27.64	5.63	192,143.95	21.69	4.80
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	1,635.00	1.06	0.21	2,950.00	0.93	0.19	3,587.00	0.40	0.09
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	7,888.00	5.12	1.03	15,392.00	4.87	0.99	24,890.00	2.81	0.62
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2,540.00	1.65	0.33	6,120.00	1.94	0.40	25,200.00	2.84	0.63
ค่าจ้างมีชื่อเสียง	1,300.00	0.84	0.17	9,608.00	3.04	0.62	20,704.00	2.34	0.52
ต้นทุนคงที่	55,250.13	35.88	7.20	122,265.59	38.70	7.88	302,291.82	34.12	7.55
ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	25,959.59	16.86	3.38	62,132.25	19.67	4.00	142,970.41	16.14	3.57
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	26,781.34	17.39	3.49	54,912.70	17.38	3.54	153,720.81	17.35	3.84
ค่าเช่าที่ดิน	2,460.10	1.60	0.32	5,130.00	1.62	0.33	5,520.00	0.62	0.13
ค่าภาษีที่ดิน	49.20	0.03	0.01	90.60	0.03	0.01	80.60	0.01	0.01
รวม ¹	767,213.03	498.19	100.00	1,551,670.25	490.04	100.00	4,002,270.37	451.72	100.00

¹ การคำนวณต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม = ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อฟาร์มรวม + ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อฟาร์ม

² การคำนวณต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว = ต้นทุนผันแปรเฉลี่ยต่อตัวรวม + ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อตัวรวม

จากตารางที่ 5.1 ซึ่งแสดงต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 767,213.03, 1,551,607.25 และ 4,002,270.37 บาทตามลำดับ หรือ เฉลี่ยตัวละ 498.19, 491.04 และ 451.72 บาทตามลำดับ นอกจากนี้ยังทราบส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรร้อยละ 92.80, 92.12 และ 92.45 ตามลำดับ และประกอบด้วยต้นทุนคงที่ร้อยละ 7.20, 7.88 และ 7.55 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อตัวของฟาร์มขนาดใหญ่จะต่ำที่สุดเนื่องจาก ต้นทุนผันแปรต่อตัวแต่ละประเภทโดยส่วนใหญ่แล้วจะต่ำที่สุด จึงเป็นผลให้ต้นทุนการผลิตรวมต่อตัวต่ำไปด้วย ทั้งนี้เพราะต้นทุนผันแปรเป็นส่วนประกอบส่วนใหญ่ของต้นทุนในการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ด

รายได้จากการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ด

รายได้จากการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดประกอบด้วยรายได้จากการขายผลผลิตไข่เป็ด
รายได้จากการขายเป็ดที่หมดอายุการไข่ และรายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง

จากตารางที่ 5.2 ซึ่งแสดงรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ปรากฏว่ารายได้ทั้งหมดของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 690,742.49, 1,420,538.83 และ 3,995,541.66 บาทตามลำดับ หรือเฉลี่ยตัวละ 448.53, 449.54 และ 450.96 บาทตามลำดับ

กำไรสุทธิจากการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ด

การคำนวณกำไรสุทธิมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลของการดำเนินงานของการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดว่ามีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเท่าใด นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 5.3 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ปรากฏว่ากิจการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดมีขาดทุนสุทธิของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีขาดทุนสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 76,470.54, 131,131.42 และ 6,728.71 บาทตามลำดับ หรือเฉลี่ยตัวละ 49.66, 41.50 และ 0.76 บาทตามลำดับ

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงรายได้ของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

รายได้ทั้งหมด	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ทุกระดับขนาดฟาร์ม
รายได้จากการขายไข่เป็ด ¹	658,534.59	1,350,590.83	3,797,722.66	1,935,616.03
รายได้จากการขายเป็ด ²	29,020.40	63,348.00	178,529.00	90,299.13
รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง ³	3,187.50	6,600.00	19,290.00	10,430.77
รายได้เฉลี่ยฟาร์มละ ¹	690,742.49	1,420,538.83	3,955,541.66	2,036,345.93
จำนวนเป็ดเฉลี่ย	1,540	3,160	8,860	4,520
รายได้เฉลี่ยตัวละ ²	448.53	449.54	450.96	450.52

¹ รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม = รายได้จากการขายไข่เป็ด + รายได้จากการขายเป็ดทั้งหมดอายุการไข่ + รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง

² รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว = $\frac{\text{รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม}}{\text{จำนวนเป็ดที่เลี้ยงแต่ละขนาดฟาร์ม}}$

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน

เมื่อคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงเป็ด ปรากฏว่ากิจกรรมการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดมีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ร้อยละ 59.15, 41.56 และ 0.94 (ตารางที่ 5.4)

สาเหตุที่เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดมีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนในอัตราสูง เนื่องจากผู้เขียนได้รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส ซึ่งได้แก่ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดินและค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัวในต้นทุนการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและมีผลให้เกิดผลขาดทุนสูง ซึ่งถ้าไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตแล้วก็จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดในระดับฟาร์มขนาดกลางมีผลกำไร ส่วนฟาร์มขนาดเล็กจะมีผลขาดทุนเพียงเล็กน้อย สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ นั้นจะมีผลตอบแทนต่อเงินลงทุนเป็นที่น่าพอใจ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.5

จากตารางที่ 5.5 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิ ขาดทุนสุทธิ และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ทำให้ทราบว่าในการทำฟาร์มเลี้ยงเป็ดมีกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 913.33 และ 177,309.68 บาท หรือเฉลี่ยตัวละ 0.29 และ 20.01 บาท ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดเล็กประสบผลขาดทุนเฉลี่ยฟาร์มละ 12,211.68 บาท หรือเฉลี่ยตัวละ 7.93 บาท

สำหรับอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนเมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของฟาร์มแต่ละขนาดมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีอัตราผลกำไรต่อเงินลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 0.29 และ 24.73 ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราผลขาดทุนต่อเงินลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 9.45

ต้นทุนการผลิตในการทำฟาร์มเลี้ยงปลา

ต้นทุนการทำฟาร์มเลี้ยงปลามี 2 ประเภทคือ

1. ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหารปลา ค่าแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
2. ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง ค่าดอกเบี้ยเงินทุน ค่าเช่าที่ดิน และค่าภาษีที่ดิน

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้ทั้งหมด ¹		ต้นทุนทั้งหมด ²		ขาดทุนสุทธิ ³	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว
ขนาดเล็ก	690,742.49	448.53	767,213.03	498.19	76,470.54	49.66
ขนาดกลาง	1,420,538.83	449.54	1,551,670.25	491.04	131,131.42	41.50
ขนาดใหญ่	3,995,541.66	450.96	4,002,270.37	451.72	6,728.71	0.76

¹ รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อตัว ได้จากตารางที่ 5.2

² ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อตัว ได้จากตารางที่ 5.1

³ ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อฟาร์ม = รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม - ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม

³ ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อตัว = รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว - ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว

ตารางที่ 5.4 ตารางแสดงอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	เงินลงทุน ¹ (บาท/ฟาร์ม)	ผลขาดทุน ² (บาท/ฟาร์ม)	อัตราส่วนผลขาดทุน ³ ต่อเงินลงทุน (ร้อยละ)
ขนาดเล็ก	129,279.93	76,470.54	59.15
ขนาดกลาง	315,550.20	131,131.42	41.56
ขนาดใหญ่	717,027.73	6,728.71	0.94

¹ เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 15

² ผลขาดทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์มได้จากตารางที่ 5.3

³ การคำนวณอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุน = $\frac{\text{ผลขาดทุนเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม}}{\text{เงินลงทุนเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม}} \times 100$

ตารางที่ 5.5 ตารางแสดงกำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ) และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนเมื่อไม่ทำต้นทุนค่าเสียโอกาสคำนวณต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด
ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

รายการ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว
ขาดทุนสุทธิ ¹	76,470.54	49.66	131,131.42	41.50	6,728.71	0.76
บวกค่าแรงงานในครัวเรือน ²	45,851.77	29.77	76,432.36	24.19	64,047.98	7.23
ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนส่วนตัว ³	15,947.09	10.36	50,482.29	15.98	114,470.41	12.92
ค่าเช่าที่ดิน ⁴	2,460.00	1.60	5,130.00	1.62	5,520.00	0.62
ต้นทุนค่าเสียโอกาส ⁵	64,258.86	41.73	132,044.65	41.79	184,038.39	20.77
กำไรสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส ⁶	(12,211.68)	(7.93)	913.23	0.29	177,309.68	20.01
เงินลงทุน ⁷	129,279.93	83.95	315,550.20	99.86	717,027.73	80.93
อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน ⁸	(9.45)	(9.45)	0.29	0.29	24.73	24.73

1 ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม จากตารางที่ 5.3

2 ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม จากภาคผนวกตารางที่ 26

3 ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนส่วนตัวเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม จากภาคผนวกตารางที่ 27

4 ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม จากภาคผนวกตารางที่ 28

5 ต้นทุนค่าเสียโอกาส = ค่าแรงงานในครัวเรือน + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนส่วนตัว + ค่าเช่าที่ดิน

6 กำไรสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส = ต้นทุนค่าเสียโอกาส - ขาดทุนสุทธิ

7 เงินลงทุนเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 25

8 อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน = $\frac{\text{ผลกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส}}{\text{เงินลงทุน}} \times 100$

จากตารางที่ 5.6 ซึ่งแสดงต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดของแต่ละขนาดฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 122,534.69, 208,701.06 และ 379,414.77 บาท ตามลำดับ หรือ เฉลี่ยไร่ละ 38,292.11, 28,986.27 และ 22,856.31 บาท ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังทราบส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรร้อยละ 63.42, 68.46 และ 74.44 ตามลำดับ และประกอบด้วยต้นทุนคงที่ร้อยละ 36.58, 31.54 และ 25.56 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดของต้นทุนการทำฟาร์มเลี้ยงปลา พบว่าค่าอาหารปลาเป็นต้นทุนที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือค่าแรงงาน

รายได้จากการทำฟาร์มเลี้ยงปลา

รายได้จากการเลี้ยงปลาประกอบด้วยรายได้จากการขายผลผลิตปลาและรายได้จากการขายปลาอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลพลอยได้ ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก และปลาไหล เป็นต้น โดยปกติรายได้จากการขายปลาอื่น ๆ มีจำนวนเพียงเล็กน้อย เนื่องจากปลาเหล่านี้ถือเป็นศัตรูของปลาที่เลี้ยง ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จะกำจัดปลาเหล่านี้ก่อนที่จะปล่อยลงเลี้ยงในบ่อ

จากตารางที่ 5.7 ซึ่งแสดงรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา แสดงให้เห็นว่า รายได้ทั้งหมดของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 76,341.60, 193,078.80 และ 363,115.40 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 23,856.75, 26,816.50 และ 21,874.43 บาท ตามลำดับ

กำไรสุทธิจากการทำฟาร์มเลี้ยงปลา

การคำนวณกำไรสุทธิมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการดำเนินงานของการทำฟาร์มเลี้ยงปลา ว่ามีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเท่าใด นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

จากตารางที่ 5.8 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา พบว่า กิจกรรมทำฟาร์มเลี้ยงปลามีขาดทุนสุทธิเฉลี่ยของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 46,193.09, 15,622.26 และ 16,299.37 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยไร่ละ 14,435.36, 2,169.77 และ 981.88 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 5.6 ตารางแสดงต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ในจังหวัดตราดรวม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	(บาท/ฟาร์ม)	(บาท/ไร่)	(ร้อยละ)	(บาท/ฟาร์ม)	(บาท/ไร่)	(ร้อยละ)	(บาท/ฟาร์ม)	(บาท/ไร่)	(ร้อยละ)
ต้นทุนแม่ปลา	77,717.17	24,286.62	63.42	142,880.97	19,844.59	68.46	282,453.59	17,015.28	74.44
ค่าอาหารปลา	25,553.25	7,985.39	20.85	40,293.40	5,596.31	19.31	129,840.00	7,821.69	34.22
ค่าแรงงาน	27,211.52	8,503.60	22.21	45,399.17	6,305.44	21.75	51,447.59	3,099.25	13.56
ค่าพันธุ์ปลา	5,200.00	1,625.00	4.24	18,830.00	2,615.28	9.02	33,100.00	1,993.98	8.72
ค่าจ้างที่ซื้อเพลิง	13,104.00	4,095.00	10.69	24,866.40	3,453.67	11.92	42,288.00	2,547.47	11.14
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	4,380.00	1,368.75	3.58	7,396.00	1,027.22	3.54	18,432.00	1,110.36	4.86
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2,268.40	708.88	1.85	6,096.00	846.67	2.92	7,346.00	442.53	1.94
ต้นทุนคงที่	44,817.52	14,095.49	36.58	65,820.09	9,141.68	31.54	96,961.18	5,841.03	25.56
ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน	21,713.06	6,785.34	17.72	35,135.19	4,879.89	6.84	51,840.08	3,122.90	13.66
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง	21,087.26	6,589.77	17.21	27,658.90	3,841.51	13.25	36,996.10	2,228.68	9.75
ค่าเช่าที่ดิน	1,980.00	618.75	1.62	2,960.00	411.11	1.42	8,030.00	483.73	2.12
ค่าภาษีที่ดิน	37.20	11.63	0.03	66.00	9.17	0.03	95.00	5.72	0.03
รวม ¹	122,534.69	38,292.11	100	208,701.06	28,986.27	100	379,414.77	22,856.31	100

¹ การคำนวณต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม = ต้นทุนแม่ปลาเฉลี่ยต่อฟาร์ม + ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อฟาร์ม

¹ การคำนวณต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว = ต้นทุนแม่ปลาเฉลี่ยต่อตัว + ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อตัว

ตารางที่ 5.7 ตารางแสดงรายไ้ทั้งหมดของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายไ้ได้เฉลี่ยต่อฟาร์ม (บาท)			รายไ้ได้เฉลี่ยต่อไร่ (บาท)		
	รายไ้ได้จากปลาที่เลี้ยง	รายไ้ได้จากปลาอื่น ๆ	รายไ้ได้ทั้งหมด ¹	รายไ้ได้จากปลาที่เลี้ยง	รายไ้ได้จากปลาอื่น ๆ	รายไ้ได้ทั้งหมด ²
ขนาดเล็ก	74,940.00	1,401.60	76,341.60	23,418.75	438.00	23,856.75
ขนาดกลาง	190,224.00	2,854.80	193,078.80	26,420.00	396.50	26,816.50
ขนาดใหญ่	358,650.40	4,465.00	363,115.40	21,605.45	268.98	21,874.43

¹ รายไ้ได้จากปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.37, 4.38 และ 4.39

² รายไ้ได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากค่าเฉลี่ยในตารางที่ 4.41

รายไ้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายไ้ได้จากการขายปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์ม + รายไ้ได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์ม

รายไ้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายไ้ได้จากการขายปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อไร่ + รายไ้ได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อไร่

ตารางที่ 5.8 ตารางแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้ทั้งหมด ¹		ต้นทุนทั้งหมด ²		ขาดทุนสุทธิ ³	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่ ⁴
ขนาดเล็ก	76,341.60	23,856.75	122,534.69	38,292.11	46,193.09	14,435.36
ขนาดกลาง	193,078.80	26,816.50	208,701.06	28,986.27	15,622.26	2,169.77
ขนาดใหญ่	363,115.40	21,874.43	379,414.77	22,856.31	16,299.37	981.88

¹ รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 5.7

² ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 5.6

³ ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม - ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม

⁴ ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อไร่ - ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อไร่

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน

เมื่อกำหนดผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงปลา ปรากฏว่ากิจการการทำฟาร์มเลี้ยงปลา มีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยร้อยละ 28.99, 5.98 และ 4.27 (ตารางที่ 5.9)

สาเหตุที่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา มีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนในอัตราสูง เนื่องจากผู้เขียนได้รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส ซึ่งได้แก่ ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัวไว้ในต้นทุนการผลิต ซึ่งถ้าไม่นำมาคำนวณแล้วก็จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในระดับฟาร์มขนาดใหญ่มีผลกำไร ส่วนฟาร์มขนาดเล็กจะมีผลขาดทุนเพียงเล็กน้อย สำหรับฟาร์มขนาดกลางนั้นจะมีผลตอบแทนต่อเงินลงทุนเป็นที่น่าพอใจ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.10

จากตารางที่ 5.10 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ทำให้ทราบว่า การทำฟาร์มเลี้ยงปลา มีกำไรสุทธิ และขาดทุนสุทธิของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 45,263.71 และ 25,455.04 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยไร่ละ 6,286.61 และ 1,532.84 บาท ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดเล็กจะมีขาดทุนสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 6,412.53 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 2,003.93 บาท

สำหรับอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีอัตราผลกำไรต่อเงินลงทุน เฉลี่ยร้อยละ 17.32 และ 6.67 ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดเล็กมีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 4.02

ตารางที่ 5.9 ตารางแสดงอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	เงินลงทุน ¹ (บาท/ฟาร์ม)	ผลขาดทุน ² (บาท/ฟาร์ม)	อัตราผลขาดทุนต่อเงินลงทุน ³ (ร้อยละ)
ขนาดเล็ก	159,331.25	46,193.09	28.99
ขนาดกลาง	261,296.30	15,622.26	5.98
ขนาดใหญ่	381,462.14	16,299.37	4.27

¹ เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์มได้จากภาคผนวกตารางที่ 29

² ผลขาดทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์มได้จากตารางที่ 5.8

³ อัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของแต่ละขนาดฟาร์ม = $\frac{\text{ผลขาดทุนเฉลี่ยต่อฟาร์ม}}{\text{เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์ม}} \times 100$

ตารางที่ 5.10 ตารางแสดงกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสคำนวณต้นทุนการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือน

มกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

รายการ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่
ขาดทุนสุทธิ ¹	46,193.09	14,453.36	15,622.26	2,169.77	16,299.37	981.88
บวก ค่าแรงงานในครัวเรือน ²	21,420.83	6,694.01	34,790.78	4,832.05	13,374.33	805.68
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว ³	16,379.73	5,118.67	23,135.19	3,213.22	20,340.08	1,225.31
ค่าเช่าที่ดิน ⁴	1,980.00	618.75	2,960.00	411.11	8,030.00	485.73
ต้นทุนค่าเสียโอกาส ⁵	39,780.56	12,431.43	60,885.97	8,456.38	41,744.41	2,514.72
กำไรสุทธิ(ขาดทุนสุทธิ)เมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส ⁶	(6,412.53)	(2,003.93)	45,263.71	6,286.61	25,445.04	1,532.84
เงินลงทุน ⁷	159,331.25	49,791.02	261,296.30	36,291.15	381,462.14	22,979.65
อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน ⁸	(4.02)	(4.02)	17.32	17.32	6.67	6.67

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

- 1 ขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 5.8
- 2 ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 30
- 3 ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัวเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 31
- 4 ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 32
- 5 ต้นทุนค่าเสียโอกาสเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = ค่าแรงงานในครัวเรือน + ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว + ค่าเช่าที่ดิน
- 6 กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = ต้นทุนค่าเสียโอกาสขาดทุนสุทธิ
- 7 เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 29
- 8 อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนของแต่ละขนาดฟาร์ม = $\frac{\text{กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส}}{\text{เงินลงทุน}} \times 100$